„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у злату)
на годину 32 дин. на пола године 16 дин. на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплате и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

лист целокупне српске народне слободоумне странке.

БРОЈ 19. У Новом Саду у петак 5. фебруара 1888. ГОДИНА XXIII.

КАКО ЈЕ САД?

Од неколико дана овамо премирило се мало у Европи. Ни на једној страни не чују се ратни узвици; све се некако стишало, легло. Опет зато тај кратак мир никога не буни. Ништа, ама баш ништа није се десило, што би могло сасвим расчистити маглу, и показати да су се ствари заиста на боље окренуле.

Шта више, европски заплет дошао је на раскрсници; за мало времена или ће се поправити стање за мир, или се погоршати. Све зависи од Русије.

Бизмарк је у свом најновијем говору отворено признао, да је право Русије у Бугарској повређено, а нагласио је и то, да ће Немачка радо помоћи сваки корак Русије, који иде за тим, да се мирним путем руски уплив у Бугарској поново учврсти. Ако Русија покуша силом да у Бугарској поврати старо стање, онда вели Бизмарк, да Немачка у томе неће Русију помагати, али неће ни ратовати с њом због тога.

И данас Европа стоји и чека да види шта ће учинити Русија. Пита се: хоће ли Русија позвати Европу, да мирним, дипломатским путем уклоне Кобурга из Бугарске? То ће се решити за врло кратко време. Ако Русија то не учини, но и даље буде ћутала и оружала се, онда су ту сви изгледи за рат.

Али ко зашто не би Русија позвала Европу да мирним начином поврате законито стање у Бугарској? Та ми видимо, да све велесиле од реда признају, да је кнез Кобург заузео бугарски престо против прописа берлинског уговора? Истина је, да то све велесиле признају, али само то и ништа више. Ни једна велесила до данас није умела наћи начина, како би се мирним путем уклонио Кобург из Бугарске. Све веле: „Хоћемо, ал не знамо како ћемо.“ Русија опет није хтела до сад да предложи ништа. Она је говорила, да би све било узалудно, јер има велесила, које би тајно ровиле, и можда чак наговарале Кобурга да се одупре жељи Европе. И онда опет од мирног пута не би било ништа. А да се учини шта силом, на то опет не би многе велесиле пристале.

Тако је било до данас, а пита се, да ли ће и сад тако бити. Ако Русија сад изађе на среду с каквим предлогом, онда би то значило, да се споразумела с Немачком и да су она и Бизмарк пронашле начин, да мирним путем спроведу ствар. Ако то не буде, но Русија и даље усћути, а настави спрему за рат, онда се види, да она не верује у мирно решење бугарског заплета, и да је готова да оружјем у руци пресече то питање кад тад. Ако Русија и сад, после онаког Бизмарковог говора не покуша мирно спровести што јој је на срцу, онда ће доцније теже учинити.

И то је оно, зашто Европа данас радосно чека и изгледа, какав ће корак учинити Русија. Тај ће корак бити одлучан. Куд пође први, за њим ће остали. А ти кораци могу поћи или у рат, или у мир. Буде ли Русија сад мирна, ћути ли, то значи рат. А проговори ли, затражили да се бугарско питање реши, онда се можемо надати миру.

Може бити да некоме изгледа, да Русија мора наћи узрока за рат, па зато ако хоће рата, она мора потегнути бугарско питање. То је истина. Али ако Русија хоће рата, она ће још дуже или краће време ћутати и оружати се. А ако одмах потегне бугарско питање, то ће значити, да још верује, е ће се оно мирно решити. Тако бар данас изгледа положај.

Писмо из Србије.

(Од нашег нарочитог извештача.)

Београд 1. фебруара 1888.

О изборном кретању сад пред избор посланика нема се много шта забележити. На неким местима били су већ избори повереника, који ће бирати посланике. Бирачи стоје пред првим слободним изборима у Србији, те се за то много и не спремају. Кад је једаред допуштено народу у Србији, да слободно бира, онда ће он и без претходних спрема бирати оне људе, који су им у вољи. 21. фебруар чека се са најбољим изгледима. Може се без икаква претеривања рећи, да ће тог дана радикална странка одржати своју највећу уставну победу.

Аца Станојевић, угледни члан српске емиграције, вратио се у своју домовину. Вратио се у Београд и Васа Пелагић.

У Београду се покреће нов политички лист „Борац.“ Њега ће уређивати Никола Јовановић-Американац а биће орган младолиберала. Покреће се у Београду и недељни лист „Echo de Balkan“ (Одзив са Балкана.) На њему ће радити више бугарских емиграната и више опробаних новинара. Извештаваће стран свет о догађајима у Србији и на Балкану. Лист ће доносити чланке на француском, немачком и руском језику, а доносиће по кад-кад и чланке на мађарском језику.

Београдска певачка друштва склопили су „савез“, коме су већ одобрена правила. „Савез“ се већ конституисао. За председника је изабран проф. Стојан Бошковић. Неки су хтели протурити Милана Кујунџића-Абердара, но то им није испало за руком.

Лист „Велика Србија“ донела је чланак о Босни. У чланку се доказује да је Босна и Херцеговина по историји, праву и нашим дедовима српска, а по берлинском уговору аустријска. Тај уговор престао је важити, јер га је повредио Кобург, Батум и друго, па нека не важи ни за Босну. „Велика Србија“ је забрањена за Аустро-Угарску.

Крагујевчани подиће споменик погинулим војницима и официрима из последњих ратова, који су родом из Крагујевца и тог округа. Београдска официрска касина отвориће у својим просторијама галерију слика погинулих официра у последња три рата.

Писмо из Бугарске.

Софија 29. јануара.

Принц Кобуршки, његова мати Климентина и Стамбулов, повратили су се с пута из Румелије у бугарску престоницу а други министри вратили су се још пре. Овде је забрањено не само говорити, него и мислити, па се зато неда разабрати, како су та господа путовала, и како су у Румелији своје послове обавили. Ако ће те ономе веровати, што се из Софије телеграмом и у туђе новине јавља, онда је у Бугарској све добро и „благополучно.“ Али ми, који живимо у овој земљи и којима је познато како ствари стоје, знамо како је у истини, а истина је то да треба све с противне стране узети но што овдашња плаћена пера пишу.

Страни новинари који су у Софији, имају на услузи телеграм и за њихове лажне депеше не плаћају никакве таксе. Они имају по налогу владе од телеграмске управе, званичне телеграмске табаке, и све што на њима напишу то се телеграфира бесплатно. Оваке табаке добијају само они новинари, који у прилог књазу и влади јављају. Дописници дакле не плаћају телеграме, које они шаљу својим новинама, али их својим госама урачунају, и новце у своју кесу спусте. Понајвише су дописници Жидови, као што су већ понајвише и новине жидовске. Данас има доста жидовских трговачких путника, који тргујући и продавајући шпирит, жигице, шећер и други трговачки еспап, обављају уједно дужност новинарских дописника и недавно чух једног таког путника, где се у друштву хвали како је он уједно дописник „Пешт. Лојда“, коме он сваке новости телеграфира. Тај и томе подобни су овде „велики људи“ и код бугарских министара увек су им врата отворена. Није ни чудо. Ко је какав с онаквим се и дружи.

Министар финанције Начевић, био је некада трговчић у Бечу, где је банкротирао. За тим се преселио у Румунију, па је и онамо банкротирао, а сад је у Бугарској министар и богат човек. Има свега доста и њему је сад само до тога, да га по новинарству хвале, и зато је њему добро дошао сваки новинар, који за готове паре сваку лаж пише.

Данашња бугарска влада постала је од лажи и подржава се с лажи. Страни новинари нису овамо дошли, да браде оно што иде Бугарској у хатар, или да Бугарску усреће. Они нису никада волели бугарски народ, и борили се увек против бугарске слободе. Само данас су негдашњи бугарски противници и њихове новине одушевљене за данашњу владу у бугарски народ. А зашто? Зато, што данашња влада упропашћује Бугарску, и доводи бугарски народ у ново ропство. Кад би се ко потрудити хтео, да прочита жидовске новине од онога времена, кад су Турци Бугаре немилице таманили имао би шта читати. Не мисли човек ни о стоци тако, као што су онда они писали о Бугарима и ружили их. Те исте новине пишу сад у прилог данашње наметнуте бугарске владе и кују је у звезде. Јевреји знају зашто то раде, они налазе свог рачуна у том, а и бугарски министри добро стоје, па им лажно писање годи.

И бугарско данашње новинарство није боље. Захарије Стојанов води велику реч, јер другима су запушена уста. То је само у Бугарској можно, а у другоме свету Захарије Стојанов не би друго могао бити, него да чисти улице, као што је пре ослобођења Бугарске у Румунији радио. Има у Бугарској министара, који су црну прошлост имали, али о томе не води се рачун. Ко пита што је тај и тај варао свет и банкротством стицао новац, кад је он данас бугарска „Екселенција“! Ти нови министри часте своје бивше министре батинама. Затворе их у црној џамији и ударе им по 100 батина, а Петку Каравеловом урадили су још нешто друго, што се још нигде није чуло, нит догодило. А какве су то бугарске „Екселенције“, какви

ЛИСТАК.

БУГЕР.

ЦРТИЦА СА СЕЛА.

Знам да ће се многи и многи намрштити, кад погледе на наслов ове причице; многи ће помислити: „моје се коже тиче“ — јест, то ће помислити они, у којих савест није мирна, који за чанак сочива продадоше своје убеђење. Ал не бојте се! Нисам рад потрзати ствари, које су биле па прошле; нећу да врећам ране незалечене; треба да их оставимо, па шат их време излечи једном.

Код нас не зову само оне „бугерима“, који народ изневере, оставе, него и оне, који забаце православље, свету веру прадедовску, за коју се Србин толико векова крвавио.

*

Ваљан момак тај Дина.

Он није родом из Г.

Дошао момак из диштрикта, па се призетио у кући 'ча Пантиној.

Добио ваљану девојку. Није бог зна како газдачка, ал је за то девојка на свом месту. Радилица да јој пара треба тражити. Научила се још поред матере штедити и чувати, јер су морале добро скривати новце од 'ча Панте; знате, он воле мало штоно кажу, да гуцне.

За време границе био 'ча Панта „фелбан“, па се није баш тако научио радити. Та за бога, то је било у граници прилично господство. Још један скок, па ето да постане одједном господин лаћман. А боме лаћман није дугме.

Е, ал шта ћемо! Тако је ваљда бог хтео. Пропаде граница, па пропаде и 'ча Пантино господство, које се тако дивно смешкало нањ.

Тако је ваљда судба хтела, да 'ча Панта место лаћмана постане на послетку — дудар.

Ал он чува и дан данас своје оружје и мундир. Бог зна, каква још времена могу доћи. Можда ће још кадгод требати они 'ча Панту!

„Нема ударца без старца“ — тако вели 'ча Панта.

'Ча Панта има и „квартиљ“ у дудари; баба му долази па му кува, и доноси му мало „гебердуса“. Е, ал шта је то њему? Њему је то мало.

За час он шмурне ледином па у „долњи бирцуз“, да се мало мученицом поткрепи.

Баци се кадгод мислима у своју минулу прошлост. Сети се свог господства. Помисли у себи како би од њега мого бити лаћман, па можда и шта више... Брци му се смеше од милине.

У оближњој бари загаче чопор дивљи патака, 'ча Панта се тргне из мисли, из лепих снова; види у руци ашов место сјајне сабље лаћманске; жалостивим оком премери још колико има да окопа; груди му се болом стегну, и он — баци ашов, да се суве грудве запраше, уђе у собу, нађе стакло с гебердусом, ал врло мало у њему оне слатке течности. Попије то мало, па се тек упути ледином „доле“... Тако је то скоро сваки дан. Онако му и јесте кућа дошла некако седласта. Забат се најерио на једну страну, па само чека згодан тренутак. —

'Ча Панта је лепо удомио кћер.

Истина, Дина је момак сиромах, ал је раден, а с маклама се у селу даде прилично заслужити.

Дина је по занату колар.

Ушао старцу у кућу, па ће бар сачувати још оно, што се да сачувати од пропасти.

Прилично му иде посао.

Г. је српско село, није баш сиромашно; он лепо ради, па људи ко волију у селу код свог човека дати правити кола, него на вашари куповати.

Та да, што не би свог човека помогли. Ако они неће, да ко ће!

Оно је истина, да се Мартин срди на многе што код Дине раде, е, а он нек иде међу Швабе, па нек тамо ради.

Нико се и не осврће на Мартинову кукњаву.

Дина лепо опстојава. Вредан је, а да се и заслужити.

Има већ и ситне дечице.

У кући мир влада, а над њом се излио благослов божји па напредује полагацко.

'Ча Панта се, истина бог, често опије, ал „ништ за ружно!“ Стар је човек, па му се не мож' ни замерити.

Оће до душе да рекне том приликом и коју осорну, ал Дина паметан, миран човек, па се уклања. Неће да чини зла. Зна га какав је. Зна да он то чини из очајања, из жалости, што није лаћманом постао. Зна све, — па ћути и трпи.

'Ча Панта се изларма, извиче, док га баба и кћи не претисну, па га свале у кревет, а он наравно не може да се дигне. Гунђа, па и заспи, — а сутра дан опет лепо.

Тако вам они животаре, истина сиромашки, ал — добар је бог!

*

У сваком житу има кукоља. И међу ваљаним људма се нађе по који измет, — по који кукољ.

Наш свет каже, да кукољ ђаво сеје; можда има и право. Ко би то знао?

У Г. нема „бугера.“ Ваљани, отресити људи. Знају они, да и наш закон налаже човеку да буде вредан, поштен, да помаже ближњему и да се брату на невољи нађе.

Знају они то, па се и паште да живе онако, како бог заповеда.

Они се држе свог, „српског“ закона; знају да су нам претци мученички душу испуштали на шиљастом коцу, а све „за крст часни и слободу златну“; знају они то све, па се плаше и саме помисли на „бугера.“

Зар он да пљуне на свету прадедовску веру; зар да пљуне на ону свету крв, што ју пролише јуначки претци за православље; зар да погази тај лепи закон, што му се више од половине света клања?

Не! То неће они учинити!

Зар да заборави на своје лепе српске обичаје; зар да мане крсно име свето, што нас разликује од свог осталог света?

Не! То неће они учинити!

Па — ипак! Испаде црном ђаволу за руком. Силно је семе утрошио, па је већ мислио да је заман сејао, — кад ал ниче један изрод, — ниче један кукољ, а ђаво се злобно насмејао.

По целом селу пуко глас: „Ђура ковач прешо у бугере!“

су то људи и карактери, ево вам једног верног примера. Др. Хаканову, Гешову управљајући директори у Румелији, ударио је Стамбулов по 100 батина. Ти људи нису хтели остати у своме отачаству, и побегли су у Цариград, где су по девет месеци као емигранти живили и на данашњу владу дрвље и камење ваљали. Они су држали као у воску, да ће се бугарско питање врло брзо свршити, и да ће руски козаци у Бугарску доћи, па су мислили да ће они онда Стамбулову жао за срамоту вратити. Но Руси не дођоше брзо у Бугарску, а бугарски народ није у стању, да се сам ослободи. Тамо-овамо па и реченој „батинатој“ господи постаде дуго чекати, и они су савили колена пред Кобургом, и Стамбуловим; молили су, па и измолили помиловање и овамо се повратили. Заборавили су на батине, које су примили, и сад кукају и мољакају, да добију службу, па да и они кога батинају. Морам вам приметити, да ти људи имају новаца и да их није сиромаштина у Бугарску натраг отерала, него просто тежња да буду опет велика господа, па макар још једном батине добили, у другоме свету, не вреди више добар коњ ништа, ако га једном когод промлати. У Бугарској добије „Екселенција“ батина, па опет може „Екселенцијом“ бити. Јелте да су то лепе прилике, а још лепши људи и карактери?

Овде нико нема у никога вере и непрестано један другом јаму копа. Само се „кривци“ један другог држе, јер им другог спаса и нема. Познато вам је шта је пре две године овде важила Катарина Каравелова, коју су били прозвали Екатарина II. царица руска. Док је била министарка она је у самој ствари донста играла усвгу Екатарине II. По њеном изображењу, она је збиља врло способна и могла је своме мужу у многоме савете давати. Али како није имала с људима посла, постала је обесна, и тако је Катарина Каравелова створила у Бугарској више зла, него добра, исто као што је Петко Каравелов за време своје владе велики невољалац био. Сад је време дошло, да се многи „Екатарини II.“ и Петку Каравелову освете.

Пре неког времена догодило се, да је Катарина Каравелова дошла мајору Попову, да га у ствари њеног мужа нешто моли, војник пријавио је госпођу Каравелову мајору Попову и он је заповедио војнику да „Катарину II.“ преко прага на улицу избаци. Војник извршио је своју дужност, а Екатарина II. отишла је кући плачући. И ту се огледа учтивост и каваљерство бугарских официра! То је истина о ком се овде прича. Ако Катарина Каравелова опет кад тад на владу дође, то ће она без сумње мајору Попову платити, и жао за срамоту вратити. Све би се у Бугарској како тако поднети могло, а могло би још неко време овако како је потрајати; кад би новаца било, и кад се влада у новчаној оскудици неби налазила. Али како је трговина готово престала, и како је све пострадало, то се порези мучно сабирају, и влада је у непрестаној оскудици, за сад се још рачуна и ослања на кесу Кобурга, и многи мисле, да ће он новаца наћи и владу из невоље исчупати. Он је дао, и још ће дати ситнијих новаца, ако види прилику, да ће у Бугарској моћи остати и те новце добрим интересом повратити. Он свакојако неће онако на суво из Бугарске отићи, већ ће га Бугари черупати.

Да су бугарски бегунци и неколико Црногораца хтели напасти Бугаре, то вам је познато. Тај покушај није за руком пошао и чета је била разбијена. Погинуо од емигранта бугарски капетан Бојанов, а исто и Рус Набоков. Од Црногораца погинуло је четворица, а други предали су се турској власти и отправљени су у Цариград. Код убијеног Бојанова, и Набокова нашли су нека писма која су у Софији преградили извриули и по свом укусу дотерали, нађено је једно писмо с потписом Поповић или Петровић, писато још прошле године ђенералу Игнатјеву из Цариграда. У томе писму ако му је садржај верно приопштен говори се, како се Црногорци без дозволе кнеза Николе за никакав посао употребити немогу и то „Pester Lloyd“ пронашао је како је то писмо Игнатјеву писао г. Узелац из Цариграда, и прича како он припада оној чети зликоваца, који између Москве, Одесе, Букурешта, Софије и Цариграда крстаре, устанке, завере и револуције организирају и т. д.

Тима је људима: Поповић, Петровић, Узелац све једно. Само кад могу кога денунцирати.

Овдашња влада поручила је своме агенту у Царуграду др. Вулковићу, да код турске владе све могуће начине употреби како би ухваћени Бугари и Црногорци били строго кажњени и бар до маја месеца у притвору задржани. Др. Вулковић одговорио је, како је све употребио али како се руско и црногорско посланство, прво за Бугаре, а друго за Црногорце заузима, то ће они кроз који дан пуштени бити. (Наш цариградски дописник јавља нам, да су већ на слободу пуштени)

Др. Вулковић јавио је из Цариграда, како је порта назначила Казим-Беја, за свога заступника у Софији и признала Кобурга, и данашњу владу као закониту. Не могу рећи у колико је у томе истине, али ће по свој прилици и то нека подвала бити, која ће се, као све остало изјаловити. Једва ће Турска у Бугарској икад нешто признати, што Русији повољно није. Како се чује овдашњи министри, и друга велика господа „нечистих“ руку предвиђају своју пропаст, и опасност, па прибирају што имају, и спремају се за бегство. Они већ имају своје паре на сигурном месту, и док криза на површину избије, они ће побећи у Влашку, Швајцарску и Аустрији, где су своје капитале усредотичили.

Сви покушају, да се ма где, и под којим условом зајам склопи, остало је на празно, јер данашње стање у Бугарској и данашња влада није баш за никога сигурна, и нико неда ни гроша! Сад се надају да ће никелски новци, којих је министар Начевић неколико милиона франака сковати дао, бугарске финанције поправити. Ту ће може бити Начевић профитирати, али Бугарска зацело не. **М.**

Писмо из Цариграда.

31. јануара 1888.

На посредовање руског посланика Нелидова, и црногорског заступника г. Пламенца, наредио је султан, да се на слободу пусте сви бугарски емигранти и Црногорци, који су покушали да отму Бургас, и јучер су ослобођени. Слободно им је овде остати, или камо који жели отпутовати. Сви напори бугарског конзула др. Вулковића да се ухваћени строго казне, и да се сви, на које се сумња, под истрагу и суд узму, остадоше јалови, јер се руска реч данас у Цариграду добро чује. Др. Вулковић захтевао је, да се из Цариграда уклони бугарски бегунац г. Драган Цанков иначе да ни Вулковић на своме месту као агент бугарске владе остати неће. Та последња реч „ултиматум“ др. Вулковића остала је без успеха, јер турска влада нема узрока дирнути у г. Цанкова, а Вулковићу је слободно отпутовати, јер овде и не ради друго него на просто кује сплетке и обија прагове где год знаде да има славенских непријатеља.

Гундулићева прослава у Бечу.

Српству дјелом, вјерујем што вјерујем
Лактом вјере глупост чојка мјери
А озбиљност дјелом и врлином.

Владика Његош.

Ваљда већ нема прилике где те речи митроносног песника толико вреде, колико при прослави српскога ђенија Ивана Гундулића, којега на дан св. Саве прослави српска омладина са целим народом без разлике вере. Српска крв и и српска реч веже нас римокатолика до православног, а надамо се да ће скоро и мухамедовца у једно српско коло, које од сад не ће растављати никаква сила на свету. Српска омладина сматра за своју најсветију дужност, да изравнава међу народом оне јазове, које су верске заћевице ископале, да нас за љубав туђих интереса у њих затрпају. Међу нама „не пита се ко се како крсти“. Често римокатолик одушевљено говори о православљу приписујући му много важности у делима православнога дела српскога народа; а православни опет ублажава осуду штетнога утицаја римске цркве по Српство на корист другима, и да није баш толико отуђивала Србина римокатолика од самога себе, већ да су туђинци употребили зато веру. Све што се говори не спомиње се ради укора и пребацивања, већ се тако чини, да се утврди правац и начин како ће доцније сваки појединац најуспешније радити у самом народу, јер српски ђак треба баш онда да буде прави омладинац, кад се по свршеним наукама врати у народ, радећи неуморно на ширењу српске свести и мисли. Кад нам и у простом народу постане сваки у првом реду ватрен Србин, па онда тек буде православан, римокатолик или мухамеданац, моћи ће Српство духовно уједињено живље крочити путем, који води напретку и слободи. У оваким приликама, као што је прослава Гундулића, Србина римокатолика, даје се згода да се и ван куће наше покаже свету да нас вере не деле.

Још лањске године, кад је „Зора“ прославила стогодишњицу Вукова рођења и спомен српскога гуслара и песника Филипа Вишњића, одмах је одређено, да се год. 1888. прослави тристогодишњица српскога ђенија Ивана Гундулића. То је договорено у стану покојнога Лукетића; неки су чланови „Зорини“ отишли у Грац, па и тамо покренули ту ствар. У почетку школске год. 1887/8. почело се и радити спремајући се за прославу. На „Зориној“ седници, кад је то решавано, било је и Хрвата гостију. Чувши у „Зори“ о чему се ради, закључише и они после десет дана, да прославе Гундулићеву успомену. „То ми рече један Србин Дубровчанин не можемо забранити ни Хотентотима, па нека га и Хрвати, као браћа славе“. Но не слаже се са поштењем и достојанством једнога акад. друштва, да касније труби свету лаж, као што је то чинио хрватски „Звонимир“, е је он пре закључио прославу. То је ћор-фишек па још им не упали! Што у кратко изнесосмо о историји прославе, све је непобитна истина, ако ко има смелости, нека јој пљуне у очи — себи на срамоту. Толико морадосмо рећи за љубав истини, иначе не би смо се на то осврталн.

Сама прослава почела је службом божјом у капели цар. руског посланства. Иван Гундулић био је Србин римокатолик, па да спречимо злонамерна тумачења, што је одслужена служба божја у православној цркви, напомињемо, да је православни архиепископ св. Сава и римокатолички светац; римска је црква признала га свецем за љубав Србима римокатолицима. Беседа је у вече почела са светосавском песмом. После песме говорио је дубровчанин Фабрис-Колендић о Гундулићу означивши у уводу односај и положај српске републике Дубровника према српској држави монархији. Дубровник је, вели, за постајања српске државе прибрао и стекао толико богатства и угледа, да је од тога живио и радио на просвети и након пропасти других покрајина српских. Напоменуо је какву би улогу имао Дубровник у просветном развитку, осталих земаља српских, да је срећа Душанова и у напред потрајала. Душан је утицају страних држава као н. пр. Мађарске пресекао живац државним законима спречивши ширење римокатоличке цркве што је служила интересима мађарским против српске државе, али јој иначе обезбедио слободу. Но тај Душан доводи 20 младих људи Дубровчана на свој двор, а толико исто шаље из Србије у Дубровник на науке. Душан је са оцем као таоцем провео детињство и васпитан у Цариграду. Њему су морала бити позната дела историка византијских, бар колико пишу о Србима. Он то знање прошири доцније својим искуством и познавањем српскога народа, отуда његово српско понашање са Дубровчанима, Србима римокатолицима, које је могао у свако доба са свим потчинити српској царевини. Душан је једном походио Дубровник и он је најславнији дубровачки гост! По Душанову раду и ратовању можемо судити и мерити његово подробно знање о Српству и његовим приликама. Напомену љубав међу деспотом Ђурђем Смедеревцем и Дубровником, па приђе вешто на доба песниково и његов рад. Описа живот Гундулићев наброја шта је све писао и заустави се на најбољем му делу Осману. У том делу огледа се најбоље његов дар, знање и искуство. Жалосне прилике и невољно стање свога Српства песник је врло добро знао и осећао. Говорник је избирао најлепша, али најтужнија места из Османа, у којима песникова душа „топећи се у српске несреће,“ удара у тужне и плачне гласе, мамећи сваком Србину сузу на очи. Е то вам је сењење душа, у томе је живот појезије! Напомену, да је песник хотимице изабрао „словинскога“ кра-

---

— „Па нека га враг носи! Није баш штета! И тако није био честит!

Нико није жажало за њим.

— „Е, ал ди је један, ту ће бити и више!“ прогувђа баба Јуца, па сумњиво заврти својом седом главом.

— „Не д'о бог! Та ди би се ми побугерили!“ — рећиће снаш' Јула.

— „Не д'о бог, ал — знаш ћерко, зла су времена настала, свет се проневаљало. Саклони нас боже, ал може још свашта бити.

Ђура ковач иде сваке недеље по једанпут у Ч. на скупштину. Тамо их имаде сијасет. Имају и своју кућу где се скупљају, па се моле богу. Дољзе „верни“ и из околине.

Кад се врати кући са скупштине, рекао би когод (ко га не познаје) да је светиња а не шта друго.

Ал само што га сељани познају, па не верују у ту његову скрушеност.

Смеју му се, а нађе се и по који шаљивчина, па ће рећи: „Вук длаку мења, ал ћуд никада.“

Само баба Јуца, она непрестано сумњиво врти главом.

Иђиће Дина колар једанпут у Ч. на „буда“, да купи дрва и дасака за своју коларницу.

На своју несрећу нађе се баш са Ђуром ковачем. Он баш дошао у хаџилук.

— „Како је бугеру? Откуд ти?“

— „Види бог!“ — рећиће онај смирено.

— „Куда тако!“

— „Међу „верне“ на скупштину.“

— „Аји окај се лудог посла!“

— „Вади бог!“ — рећиће опет онај.

— „Знаш шта! Баш сам рад да видим, како се тамо пренемажете и лудите. Поведи и мене, нећете ме појести ваљда, ма да нисам „веран“ као што ти кажеш.“

Ђури се засветлише очи од радости.

Одоше . . .

Сумрак се почео ватати. Жена Динина била на бунару, донела воде. Купила баш нове ћупе. Кад је дошла кући, а она скине с обранице ћупу.

Мати привати ћупу, па ће да се напије из ње. У једанпут јака лупа. ћупа отпала, само јој држак остао у руци.

Мати пребледила. Кћи се узверила па гледи у матер.

— „Не д'о бог, да на зло изађе!“ Прошаптала мати, па се прекрсти.

У тај ма уђе Дина. Сав блед. Уплакан, ником ништа, већ само уђе у собу, па се спусти на столицу.

Жена у дреку. Пита га шта му је, а он ћути, нит ромори нит говори.

Узбунили се у кући . . . .

. . . Прош'о дан, два; Дина ништ не ради, већ седи замишљен сам у соби.

Ником ништ не говори.

После неколико дана, отишао он и Ђура ковач опет у Ч.

Дина донео собом неку књигу, па навек чита из ње и пева. Ништ не ради.

По селу се пронео глас, да је и Дина колар прешао у бугере.

— „А шта му би да од бога нађеш?“

— „Е, гле ти молим те! Здрав читав човек, па гле само шта уради.

— „Ништа друго, него је ту близу смак света. Саклони нас боже!“

Баба Јуца сумњиво врти главом . . . .

Код Дине пошло суноврат. 'Ча Панта се из дана у дан опија; Дина ништа не ради, седи само па пева и уздише.

* * *

Има већ две године откако је Дина прешао у бугере, ал још није „добио веру.“ Вера се не добија одма.

То је код назарена неки чин, при ком морају присутни бити сви назарени из околине.

Један дан иђиће Дина у Ч. да прими веру.

Код куће га молили и молили, преклињали га скоро сваки дан, да се окане тога; ајак, Дина ћути не слуша никога.

Назива их невернима и слепима и грешницима и шта ти ја знам.

Напослетку га се окану; виде, да ту нема помоћи, да је ту ђаво умешан.

Дина отишао у Ч.

Код куће му жена сва утучена. Плаче сиротица сваки дан.

Срамота је да изиђе мед свет.

Затвара се у собу, да не види жалост очима; чини јој се к'о да јој и врапци пркосе: „бугеркиња, бугеркиња!“

Сиротица! Коме је она скривила, да је бог тако љуто казни.

Тај дан баш била недеља. Обуче се па ће ићи у цркву, да моли бога не би се смиловао како на Дину на њу и на њену јадну дечицу.

Сваки је живи у селу жалио.

Седи свећеник дивно служио; говорио лепо слово; речи му биле мелем ојађеној души Анчиној. Учитељи се надмећу који ће лепше отпојати.

Служба се свршила.

Народ изишао из цркве укрепљен молитвом и придиком.

Одонуд од ћуприје се дигла нека прашина.

Ево је све ближе и ближе.

Народ стао па гледи.

Чује се само дрека и вика дечурлије, што трче за неким човеком.

Човек управо цркви.

На њему нема шешира; коса му разбарушена, хаљине исцепане, зној га облио па на зној прашина попала.

— „Дина! Дина!“ — Проија по народу глас.

И заиста, он је!

Утрча мед народ . . .

— „Анча! Анча! Види бог! Ха! ха! ха!

Жена му врисну па се сруши на земљу.

— „Анча! Примио сам веру! Ха! ха! ха!

Сви се пренеразише.

Дина се избекељио на њу.

— „Неверници! Грешници! Ха! ха! ха!

— „Тај је полудио!“ зачу се у народу.

— „Сирома Дина!“

Баба Јуца жалосно заврти главом:

— „Саклони нас боже!“ — Прошапта, па се побожно прекрсти. **—ар—**

љевића Владислава за свога јунака. Тим је довршен најглавнији део прославе. О другоме, други пут.

ДОПИСИ.

Мраморак, 10. фебруара 1888. Не могу пропустити а да се приликои овом не дотакнем још нечега, што се ових дана десило.

Прекјуче доставило се од солгабировата, среза ковиначког, Добривоју Павловићу из Ковина, и Аксентији Димитријевићу из Баваништа, да за три дана у пресуди означену казну од 200 фор. у новцу платити имају.

Мислим да ће начелне пријатеље, а и остали народ занимати, ако опширније разложим, зашто су поменута два брата осуђена. Као што је познато, при избору посланика је владиној партији све дозвољено било — као што смо се и преко саборских седница уверили — а опозицији, особито народносној, сваке препреке су стављане биле, па тако на Аксентију у Баваништу, а и остале у Ковину, пазило се шта опште с народом. Г. Коста Раић, бележник баваништи хтео је да Аксентију као кривца покаже, па је тврдио, да је Аксентија, при избору, народу предочавао, како ће се торон. и тамишка жупанија Србији придружити! Но пошто се при истраги ништа немога произвести, то се госп. Раићу друга прилика пружи.

После избора позове нас Аксентије у баваништу шуму, да се састанемо. а том приликом као неки „излет" у шуму учинимо, које ми заиста се једне недеље у шуми састанемо, и, том приликом читајући „Заставу" и „Браника", па у колико смо могли сватити, ми смо о тим листовима сами суд изражавали, а г. Раић, седећи онде за једним другим столом, па на једном скочи и доста безобзирним начином почне дружину грдити, и нека извртања подметајући, па пошто је он полицајна власт, то нам наложи да се одма разиђемо, које ми заиста и учинимо: мислећи, да се неби због ништавости „и каприце" г. натароша шкандал правио, а знајући да нам је намера и савест чиста, да ником није ни на крај памети неке тајне скупове чинити — то се заиста сви и разиђемо.

После неколико недеља добијемо позивнице сви, који беху на „излету" у шуми, да имамо у Ковину код г. надсолгабирова предстати, и кад тамо, оптужује нас г. Раић, да смо се ми оног дана у шуми око неке политике врзли и за увреду части његове, које г. надсолгабиров Ујвари, по неком §-у Аксентију осуди на 20 дана затвора, односно 100 фор. у новцу, због тога, што нас је позвао у шуму, а није политичној власти пријавио!!! Добривоја, као што сам онда разумео, због увреде части осуђен буде као и Аксентије. Призив буде учињен на обе иштанције, али на жалост од свуда буде прво степена пресуда потврђена, и тако морају сада ти сиромашни људи 200 фор. у новцу положити.

Ето, што смо у шуми, гостионичара намирили, „Заставу" и „Браника", законом дозвољене листове, у присуству г. Раића бележника и осталог света читали и, наше мишлење о правцу оба листа израза дали, — буду њих двоје осуђени. ц

Народна привреда.

Отачите вина.

У више смо прилика говорили и писали да у талогу винском, који се врло умесно српски „киселица" зове, ама баш ништа нема, што би вину добро чинило, и препоручивали, да се што пре тим боље од тог талога и киселице одвоје, — па опет има наших виноделаца, који не слушају и не само што вина не ће у своје време да оточу, него га држе још и на комини.

Вино, које је од комине одвојено и оточено, ма колико да је при отакању било бристро, није и не може, што но реч, као суза бити бистро, јер оно нарочито у првој години, и ако се нама чини да је претурило врење, још више година неприметно ври, и има неких кончића или мрвица, које се и голим очима, кад је вино у беле флаше насуто, и према сунцу се гледа, а још боље са микроскопом видети и примети може, како по вину лете и пливају. И ако се од тог талога не очисте, онда још више, само најмањим узроком и додиром, и оно, што се сталожило или слегло опет се узбуни, и полети на више; мути се и буни, и не може ни своју светлу боју ни мирис да развије.

Треба узети само тај случај, да свако вино, које је већ једном оточено или опсиговано, кад се на ново преточи ма у најчистије буре, неко време, док се на ново не сталожи, није тако ведро, чисто ни питко, као што је било, кад је охушано пре, него што се почело да отаче. А то је због тога, што отакањем притисак одозго бива јачи, и покреће врло лако на талогу лежеће још добро неприлегнуте кончиће или мрвице, од које неке и по вину пливају.

И за то, ко је рад да му се вина, кад настану топли дани, не узбурђају, тај нека их најдаље до половине фебруара преточи и од талога очисти, и нека се прође бабских и не знам чијих гатања, да вина, која на киселици леже, много су јача и боље се држе. Не само да то не стоји, него киселица шта више црним винима извлачи фарбу, као што смо и то у више прилика доказивали, и тако они, који су метали у вино Бог зна што, да им буду прња, и то губе, што више леже на талогу. Киселица, док је било време врења вину, и док су се образовале све оне посредством механичног и хемиског дејства потребне материје и честице, играла је своју и то знатну улогу, али како се вино образовало и избистрило и талог на дно пао, он је своју улогу свршио, и није више вину потребан, но шта више и шкодљив је. Талог је немирног духа и хоће, ако се остави да и даље ради, што му није за радњу, да узбуни бистро вино, да му одузима боју, и што је још најгоре хоће да се раствара, и кад се налегне на дуге, које су почеле да труну, производе трулеж, која се у вино пење и од рђавих последица може да буде. Ја сам пробао флаше са вином напуњене, без да сам их покренуо, него само кључио прстом, и видео да се талог покреће на горе, у виду маглених прамића.

За то и опет велим, отачите вина и она, која су већ са прве киселице — бела — и са комине — црна — оточена. И вина, која су ми ради пробе послата и то из године 1885. и 1886. потребују отакања још један пут, по тима ћу особено одговорити, како чије вино код мене стоји и у каквом се стању налази, па према томе нека се управљају.

И кад вина старија потребују још отакања, онда шта да се рече за вина од прошле бербе, која можда нека, позније брана, због рано наступивши хладних дана, нису као што треба ни преврела, него су се само стишала, и док наступе топлији дани, почеће опет врети, и ако се раније не оточе са киселице, онда је кварез готов,

„С. Нов." **Сретен Л. П.**

Вести из места и са стране.

„Српски Лист". Ово дана одузет је задарском „Српском Листу" „пост-деби" за Угарску, т. ј. узето му је право да сме долазити поштом у Угарску. Зашто је то учињено не знамо. Колико ми знамо, „Српски Лист" био је сувише попустљив у нашим стварима. Нас око „Заставе" н. пр. нападао је, а препоручивао је недавно измирење с Германом Анђелићем и т. д. И баш сад да га стигне забрана. Заиста непоњатно. Нами изгледа да је већ постало све једно а био овакі а онакі. Доста је кад пишеш српски.

Противу рата. Познато је, да на свету врло много људи мисле и раде на томе, како би престали једаред ратови, те да народи без крви и покоља решавају своје несугласице. Онда не би требало милијона војника, нит би била тако велика пореза, а најмање би долазило до крви. Има више друштава која се брину о томе, ал слабо успевају. Сад је једно такво друштво расписало награду од 1000 франака ономе, који напише најбољу књигу о томе: „Шта смета, те се не може у Европи трајан мир успоставити и како би се могле те препреке кроз најкраће време уклонити?" — Дело мора бити писано на француском ил талијанском језику. Рок је најдуже до краја ове године. Није нужде писати велике књиге; може се у мало речи казати: „шта смета?" Смета то, што народи нису још довољно паметни. За кратко време то се не може отклонити, јер Србин врло добро каже да ником не можеш на левак улити памет у главу.

Не сме се у Америку. Ово дана задржали су на железници у Пешти осам људи, који су из разних вармеђа хтели се селити у Америку. Власт је те сироте људе отправила у њихова места рођења и бринуће се о њима. Тако се бар вели. Но да тим људима није догрдило и да се ко бринуо о њима, не би се ни кретали из отаџбине. То су жалосни знаци, нарочито кад помислимо, да се хиљадама њих селе сваке године у Америку.

Закаспијска железница. Читамо у руским листовима, да се са највећом брзином гради железнички мост преко реке Аму-Дарје у руској Азији. Осим тога ради се марљиво и на градњи бродова, који ће по тој реци пловити. Поједине делове за лађу праве у Русији, па их железницом пренесу до реке Аму-Дарје и тамо од њих саставе пароброд.

Необична појава. Јављају из Чаце, тренчинске жупаније ово: Пре мало дана била је целу ноћ јака бура, која је тек идућег дана попустила. Око 10 сати ујутру опазило се, да је снег покривен са црвенкастим врло финим прашком. И то није било на једном месту него на читаве миље даљине. То је било нарочито од Силајна до галичке шлеске и моравске границе. Народ сматра то као предзнак рата. Но сигурно тај „прашак" није ништа друго, но ситне гљивице које покривају кадгог читаве миље по Алпама, те их је ветар снео доле.

Српски обичај. Лист „Босанска Вила" што излази у Сарајеву доноси у најновијем броју један леп српски народни обичај, кога употребљују девојке из босанске крајине у очи Видов-дана. И наше девојке имају тај обичај, ал о Божићу, и не са цвећем, него са прасетовом њушком, а при том не изговарају ону последњу песмицу, која је заиста помогла да се одржи Српство и поштење. Ево тог обичаја: У очи Видова дана свака српска (а где где и мухамеданска) девојка у Бос. Крајини иде у шуму или у поље, па набере доста цвећа и меће у веће, пре него што почне легати под подглавач (јастук), да види каква ће јој бити срећа у удаји, јер верује тврдо, да ће само онакога драгана добити, какав јој оне ноћи у сну на очи изиђе. Међу цвећем кога она бере, морају бити два најглавнија и највећа цвета и то црвени мушки, који се зове „Вид" и модри женски, који се зове: „Вида." Цвет Вид означава драгога, који ће у сну девојци на очи изићи а цвет модри Вида преставља саму девојку, која цвеће под главу меће. Када се девојка распаше, онда онако распојаса још док није у постељу легла, меће под подглавач (јастук) најпрви свој цвет Виду, па онда покрај њега цвет свога драгога Вида, и полажући та два цвета говори поугласно ове речи:

„О мој Виде виђени!
О мој драги сањени!
Ако мислиш јесенас,
Дођи ми вечерас,
Први санак на састанак."

Покрај та два цвета полаже онда нож, малу бочицу воде, мушки појас и све одело своје, па наставља опет ове речи: „Ако си преко горе, ево нож па гору расеци; ако си преко воде ево моста па пређи; ако си жедан ево воде па се напи; ако си го ево одела па се обуци" и т. д. Кад је и то изговорила онда меће редом и остале цветове покрај она прва два и уза сваки цвет говори следеће:

„Био леп к'о Милан, (њен драги)
Био висок к'о Иван,
А јуначан к'о Милош,
Им'о пород к'о Југ Богдан стари,
Девет сина и четир' девојке,
Једна ти се за цара удала,
Српску земљу од зла избавила;
Име ти се свуда спомињало,
К'о јунака Краљевића Марка,
А сабља ти секла на мегдану
К'о старине Страхинића бана.
Ако био к'о проклети Вуче
Што је изд'о нашег цара Лазу,
На Косову пољу големоме,
Ни у сну те млада не видила,
А камо ли крај себе па јави.
Амин.

За тим леже на леву страну и пази добро, да се не би окренула на десно, бар до пола ноћи, јер вели, треба да ми је драги ближе срца. Сутра дан казује једна другој, који јој је драги на очи изишао и кроз целу годину до другога Видова дана мисли и нада се, да ће јој онаки муштерија каквога је уснила доћи и узети је за верну љубу.

Спаљивања мртваца у Паризу. У тако званом источном гробљу у Паризу покушали су прошле јесени спаљивати лешине у посебним за то направљена пећима. Покушају је присуствовало поверенство састављено од чланова градскога већа, лечника, техничара и других неких лица. Из записника поверенства излази, да је пећ за спаљивање мртваца била, грејана неколико дана унапред и пре почетка покушаја били су њени дуварови из нутра са свим ужарени. Лешина одређена за спаљивање била је једног човека од 65 година, који је умро у болници од богиња, те је довезена на гробље из анатомичкога завода. У присуству поверенства лешина је била извађена из сандука, положена на железну плочу с главом напред и у 9 сати 50 минута у јутру турена у пећ, на којој су врата одмах затворили. Поверенство је посматрало ток постепенога сагоревања сваких 10 минута кроз засебан отвор начињен у пећ, те је све, што је видело, уписивало у записник. У први мах, чим је труп турен у пећ, планула је коса на глави и тело поче горети. После петнајст минута било је оно већ сасвим у пламену и почело је местимице цврчати. После других петнаест минута, у 10 сати и 20 минута кости од ногу изгореле да су се претвориле у угљен ма да је глава остала још недирнута. У 10 сати 35 минута почела су се бедра делити од трупа, ребра се скупише на више али су остала причвршћена уз хртењачу. Поверенство је одлучило, да се топлота постепно, појача те је сваких пет минута бачено у пећ 8 комада дрва. У 10 сати 50 минута нису кости још сасвим догореле али се је глава почела претварати у угљен. У 11 сати 35 минута била је пећ отворена; лешина је изгледала са свим претворена у пепео само се је модрикаст пламен видео на месту где су цигерице. Отворише пећ да се малко олади, а у 11 сати 50 минута извадише железну плочу с пепелом на поље. Веће кости сачуваше свој облик, али се од најмањега додира расуше; тако је било и са лубањом, која је мада је била претворена у пепео, сачувала ипак свој облик док је не дирнуше. Пепео покојников био је сакупљен у кутију и тежио је од прилике седам фунти. За спаљивање лешине требало је 750 фунти дрва. При по ушају другом још истог дана у истој пећи с другом лешином изгорела је лешина са свим оставив тек ситни белчасти пепео, који је тежио пет и по фунти.

Трговина.

= **Нови Сад**, 4. (16.) фебруара. На житарском пијацама већином влада тишија тенденција и на горњим па и овамо на нашим доњим. И имаоци ране и купци, млинови и спекуланти сви скупа чекају што ближе пролећу те отварању пловитбе по рекама и у то доба да установе и цену и определе промет односно куповање. Како се на политичном обзорју разведрило, те све се више губи бојазан од каквог већег заплета то је и цена рани већином на ниже сведена.

На будимпештанској је пијаци целе прошле и у течају ове недеље било са шеницом до 180.000 м. ц. са ценом пре попуштеном него бар и одржаном пређашњом. На нашу пијацу врло мало стиже довоза са раном. Са околних железних станица се много зрно, шеница и кукуруз понајвише — за Будимпешту товари и односи. Цена је данас рани код нас ова: Шеница новосадска, шајкашка и сремска 6 ф. 50—60 н., ванредно до 6 ф. 70 н. Наполица 5 ф. 50—60 н. — Јечам 4 ф. 20—40 н. Зоб 4 ф. 50—60 н. Кукуруз 5 ф. Све од 100 кгр.

Брашно. Покрај мање израде и потрошње цене се држу ове:

Број	0	1	2	3	4	5	6
ф.	14.80	14.20	13.80	13.40	13.—	12.40	11 40
	7	8	8½	8¾	9		
	10.80	10.—	9.—	7.80	6.20		

Хлебно I. 8 ф. 60 н, II. 7 ф. 60 н. Грис А. 15 ф. 70 н., Б. 15 ф. 20 н., С. орд. 14 ф. 40 н. Мекиње ситне 4 ф., крупне 3 ф. 80 н. Све од 100 кгр. Са џаком заједно за готов новац а постављено у кућу или на железничку станицу. (Парни млин В. Фајта.)

Остали производи се још нетражу, страних купаца нема. Имаоци цене: Пасуљ бели 10 ф. до 10 ф. 50 н., жути 9 ф. — 9 ф. 50 н., пасуљицу 11 ф. — 11 ф. 50 н. Кромпир 3 ф. — 3 ф. 50 н. Лук црни 3 ф. — 3 ф. 50 н. Маст 60 ф. — 64 ф. Сланина 58 ф. — 59 ф., све од 100 кгр.

На месарској је пијаци задоста обрта. Теоци 14 ф. — 26 ф., од ком. Јагањци 10 ф. — 12 ф., од пара. Угојени свињи 42—46 н, од 1 кгр.

Вино. На мање количоће на појединa бурад се плаћа бело лањско 8—12 н., шилер 10—14 н., црно 18—24 н. Старо бело 10—16 н., шилер 12—16 н., црно 32—42 н. Комовица 15—20 н. Шљивовица 18—26 н. Стара шљивовица 32—48 н. Све од 1 литре.

*

У Сенти у течају ове недеље су цене рани ове. Шеница 6 ф. 80—90 н. Зоб 5 ф. 10 н. Кукуруз сад 5 ф. 30 — 5 ф. 40 н; за март-април 5 ф. 50 н. Промета није млого. Имаоци би радо продавали но купци се држу резерве.

*

У Феудварцу (у Бачкој) кукуруз радо се пазари; плаћа се сад 5 ф. — 5 ф. 10 н., за март-април 5 ф. 25—30 н. Шеница 6 ф. 70—75 н. Зоб 4 ф. 50—60 н., од 100 кгр.

*

У Будимпешти 3. (15.) фебруара. На берзи житарској је шеница прилично нуђена доклен је воља за куповање умерена била, а тенденција остала лабава. Промета је ипак до 20.000 м. ц. било. Плаћана шеница потиска тешка 81. 7 ф. 35 н, 80. 7 ф. 35 н,, 79·5 7 ф. 30 н. Пештанска 80. 7 ф. 35 н. 79·4. 7 ф. 30 н. Стонобеоградска 79. 7 ф. 30 н. Бачка 79 5. 7 ф. 35 н., 78. 7 ф. 20 н., 76·5. 7 ф. 15 н. Са горње Тисе 79·5. 7 ф. 25 н. Све на три месеца.

Јечам 5 ф. 70 н., за пиваре 6 ф. 50 — 7 ф. Зоб 5 ф. 60 н. Кукуруз 5 ф. 55—60 н. Све готова роба за готове новце.

Термини су прилично добро обављени. И ако су шеница и зоб лабији правац имали, кукуруз је чврсто па и напредно се одржао. Закључена је шеница за пролеће 7 ф. 15 н., за јесен шеница 7 ф. 61 н. Кукуруз за мај-јуни 5 ф. 97 н. Зоб за пролеће 5 ф. 46 н. Репица за август-септембар кол фина роба 10 ф. 75 н. — 11 ф., готова репица исте каквоће 10 ф. 50 н.

Производи. Маст и сланина је на чврстој цени. Шљиве су попустиле од досадање вредности. Босанске узанц каквоће за март-април 6 ф. 26 н., српске 100 ком. у по килограма, готове 6 ф. 75 н., од кгр.

У Штајнбруху 2. (14.) фебруара. Посао са угојеним свињама није се променуо. На окупу је 74.162 ком. разне пасмине угојених свиња. Плаћа се за угарске маторе теш. 51—52 н., младе тешке 52 н. — 53 н., средње 52—53 н., лаки 51 н. до 52 н. Српске 49—50½, средње 49—50 н., лаке 49—50 н. Сеоске тешке 51—51½ н., средње 50 до 51 н., лаке 50—51 н. Све од 1 кгр.

*

У Пожуну на овонедељном овчијем вашару је било 2779 ком. разне врсте оваца. Продаја живо текла. Плаћани шкопци за извоз 17—26 ф. од пара 40—44 н. од 1 кгр. односно живи на мери 23—26 н. од 1 кгр. Овце горе за потрошњу 8—16 ф. од пара.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи
од 4. фебруара.

Дукати — — — — — — — —	5·92
Наполеондори (20 франака) — — —	10 02
4% угарска златна рента — — —	96·60
5% „ папирна „ — — —	83·15
Немачке држ. марке — — — —	62·20

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ."

(Стигли 4. фебруара у вече.)

Будимпешта. (Саборски извештај.) Сабор је примио хонведски прорачун; за тим је Тиса поднео прорачунски закон.

Загреб. При данашњим изборима општинских заступника победила је опозиција.

Беч. Сабор је претресао закон о академским друштвима. После министра Гауча говорио је посланик Пирк против. Галерија је толико тапшала и одобравала, да ју је председник хтео испразнити.

Одговори уредништва.

И. М. И. А. Изволте послати што друго, радо ћемо примити. М. је пошао да подјарми један читав народ и ми не можемо према њему будити сажаљење.

Уредништву „Видела", Београд: „Штовано уредништво „Заставе", као што га у карти називате не ће да вам шаље лист у замену. Ми знамо шта је новинарска колегијалност, знамо поштовати и противничке листове, али с денунцијантима не можемо имати никакве заједнице, ни у чем. — Ми тако!

Уредништву нашега листа стагло је на приказ:

Замѣтки и Дополненія къ статьямъ г. Пыпина напечатаннымъ въ Вѣстникѣ Европы за 1885. и 1886. годы. Сочиненіе Якова Головацкаго. Вильна. Типографія А. Г. Сыркина.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Изишао је 5. број

СТРАЖИЛОВА

са овим садржајем:

Пахуљице. Песма Јосипа Берсе. — Дух времена сад је таки! V. — Цвет. Песма од А. — Божић у прогонству. (Једна глава из Достојевскога дела „Записници из мртвога дома".) — Језик у Гундулићеву „Осману". (Наставак.) — Листак из историје васпитања. Од Андрије М. Матића. — Бранич српскога језика. — Ковчежић. Смесице. — Афоризми.

„Стражилово" излази свакога четвртка на читавом табаку. Цена му је 5 ф. а. вр. на целу годину, 2 ф. 50 нов. на по године, 1 ф. 25 нов. на четврт године. За Србију и Црну Гору 14 динара или 6 ф. на годину. — Рукописи се шаљу уредништву а претплата администрацији „Стражилова" у Нови Сад.

СРПСКА КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА

КОД „СВЕТОГ САВЕ" У НОВОМ САДУ.

НОВО ИЗДАЊЕ

ИЛУСТРОВАНА ВЕЛИКА СРПСКА НАРОДНА

ЛИРА

НАЈВЕЋА И НАЈПОТПУНИЈА ОД СВИЈУ

КОЈЕ ДО ДАНАС СВЕТА УГЛЕДАШЕ

са 1600 песама

ратних, ирошких, девојачких, веселих, даворја и позоришних

СА ЛЕПОМ НАСЛОВНОМ СЛИКОМ

и са 20 прекрасних слика у тексту и то: Владика Лукијан Мушицки. — Јован Хаџи Светић. — Др. Јован Суботић. — Владика Петар Петровић-Његуш. — Др. Светозар Милетић. — Владика Никанор Грујић-Срб-Милутин. — Прота Василије Живковић. — Бранко Радичевић. — Љубомир П. Ненадовић. — Змај Јован Јовановић. — Стеван Владислав Каћански. — Др. Лаза Костић. — Ђура Јакшић. — Кнез Никола I. Црној Гори, Брдима и Приморју. — Мита Поповић. — Милорад П. Шапчанин. — Јован Грчић Миленко. — Коста Трифковић. — Милан Кујуџић-Аберадар. — Војислав Илић.

Књига износи 756 страна или 48 табака. Цена је у меком повезу ф. 1·20, а у тврдом повезу са врло дивно израђеним корицама фор. 1·75 — а са златорезом 2.—

Осим ових увеза сад баш добисмо

НОВЕ КОРИЦЕ ЗА ЛИРУ

које у лепом платненом повезу у црвеној боји стају само 1 ф. 40 н.

Најјефтиније сваког купца дође ко новац унапред поштанском упутницом пошље — јер му онда књигу у кретоплету поштом о нашем трошку доставимо.

Нови Сад, јануара 1888.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповић.

Јавна захвала.

Овим путем изричемо хвалу свима онима, који учествоваху у црној нашој тузи за милим нам покојником **Јованом Бугарским**, срп. нар. учитељем у Парагама. Поименце нека је хвала г.г. паросима, Манојлу Грби парабуђском и Стефану Петровићу овдашњем, г. Светозару Груићу, бележнику и г. Кости Јанковићу, учитељу ст. паланачком, који је са својим језгровитим и заиста пуним утехе говором све присутне тешио, а нама, колико је могуће било, тугу ублажио. И осталој г.г. учитељима нека је хвала, који такође при погребу учествоваху. Хвала и његовом ученику Радославу Петровићу, који такође последњу пошту одаде свом милом учитељу са врло згодним говором. Још једаред нека је изречена свима захвала од тужне породице покојникове.

У Парага, 1. фебруара 1888. г.

Евица Бугарска, рођ. Адамовић супруга, Тривун, ђока и Светислав синови, Анђелија и Зорка кћери.

ПОЗИВ

на

НАРОДНУ ЗАБАВУ

која ће бити

У НОВОМ САДУ

у суботу 6. (18.) фебруара 1888. године

У ДВОРАНИ СРПСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

у корист фонда

НОВОСАДСКОГ ЧИТАОНИЧКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА.

Цена од особе 40 н, од породице 1 фор.

ПОЧЕТАК У 7½ САТИ У ВЕЧЕ.

Приређивачки одбор.

Улазнице се могу добити у трговинама Пере Попадића, Ј. Т. Чавића и код гл. благајника Јоце Ђорђевића економа, и у вече на каси.

Према истакнутој цели примају се добровољни прилози са захвалношћу.

РАСПОРЕД.

1. Говори брат Милан Јовановић, учитељ.
2. Ђурђев-дан, од Х. Доубека, пева мушки збор.
3. Српске народне песме пева брат Душан Јанковић концертиста.
4. Сватовац, од Толингера, на хармонијуму свира брат Ђура Стајић.
5. Под певцери-те, од Јована Маринковића, пева сестра К. Јанковићева.
6. Ено барјак, од Хорејшека, пева мешовити збор.
7. Пева уз гусле чувени гуслар-песник Тома Прелић из Сланкамена.
8. Укор од И. пл. Зајца, пева сестра Катица Јанковићева.
9. Декламује сестра Вукосава Бичанска.
10. Растанак, од Јована Маринковића, пева брат Душан Јанковић, концертиста.
11. Песмом срцу, од Јована Маринковића, пева мушки збор.

После тога долази игранка.

Свираће војничка музика 70. пуковније и гајдаш, а за време одмора певаће уз гусле Тома Прелић гуслар.

Умољава се пошт. публика, да дође у што простијем оделу.

ДАНИЛО ГЕРГУРОВ

У СОМБОРУ

потребује за своју **гвожђарску трговину**, једног млађег спомоћника, који је српском, мађарском и немачком језику вичан; — ступити може одма. 1—3

ШПЕЦЕРАЈСКА МЕШОВИТА И ПАМУЧНА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПАНИЋА

у Вуковару

потребује два старија помоћника, који говоре српски, немачки и мађарски. Вични памучној струци као и мађарском говору имају првенство. 2—3

Продаја куће

из слободне руке по врло повољној цени, скупа са покућством и целим подрумским прибором, са једним виноградом, три јутра великим налазећи се на брегу Пиштинцу. Упитати се код **Ђорђа Радосавкића у Дивошу**. 2—3

„ЕКСЦЕЛЗИОР"

справа за крунење кукуруза.

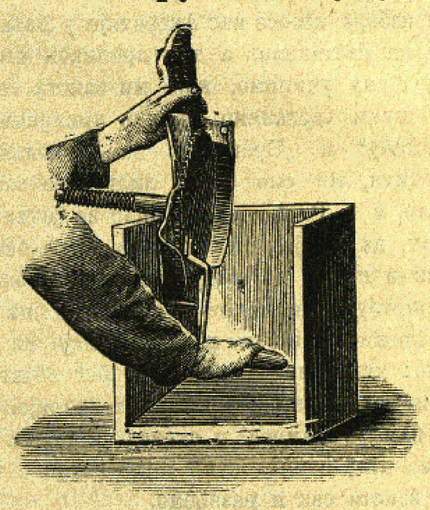

Окруни до 4 хктлт. на сат. Тежина око 5 кила.

За Србију 14 динара. Цена 7 фор. а. вр.

2—5

Горња слика показује облик и начин употребе ове врло просте и услед тога и тако напредно јевтине справе за крунење кукуруза, која ће све друге до данас познате веће па и највеће јер врло скупе, тим лакше потиснути, што посао исте ни у којем погледу незаостаје послу доданашњих справа. Састављена је из два дела од којих се један на какав појачи сандук зашрафа а други окреће; тим начином увате зупци кук. клип и провуку га кроз машину окрунивши га тако, да зрна све до једног у сандук а чисте шапурине (чокови) изван сандука напоље падну. Њоме се како сув, тако и сиров, као и разне дебљине кукуруз врло лако, са мало снаге крунити даде. Ове у сваком погледу врло практичне справе могу се добити једино код:

Д. ЈОВАНОВИЋА СИНА У ЗЕМУНУ

комад по 7 фор. а. вр. за готов новац уз поузеће. Цела справа тежи једва 5 кила, те се може по свој држави поштом слати. Ко унапред пошаље 7 фор. 40 новч. доставиће му се она справа франко.

XVII. ИЗВЕШТАЈ

СРПСКЕ ЗАДРУГЕ ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У НОВОМЕ САДУ

ЗА ГОДИНУ 1887.

Целокупан промет са готовином у течају године 1887.

Примање	2,471.620.63
Издавање	2,473.660·37
Свега	**ф. 4,945.281·—**

СТАЊЕ ЗАВОДА 31. ДЕЦЕМБРА 1887.

ИМАОВИНА	фор.	н
У готовини	20249	52
„ прима меницама	451318	32
„ сола меницама	67381	56
„ обвезницама на непокретности	128672	98
„ меницама верес. дружине	24495	40
„ предујмовима и то:		
на честичарске књиге	30630	—
на ефекте	12346	—
код заводског отвјетника	411	67
„ вредности намештаја	560	—
„ вредности канцерарског прибора	500	—
„ вредности државни папира	90	—
„ вредности купљене земље у Мошорину	1875	96
„ заостали камата	4130	82
Код мањи дужника	214	80
Код страни завода	55747	70
	798624	73

ДУГОВИ	фор.	н.
На конту редовни честица 3. кола	520	—
„ „ редовни честица 4. кола	130026	—
„ „ сбрисаних честица 1. кола	53	45
„ „ сбрисаних честица 2. кола	52	60
„ „ сбрисаних честица 3. кола	61	03
„ „ сбрисаних честица 4. кола	826	42
„ „ камата сбрисаних честица 1. кола	20	22
„ „ камата сбрисаних честица 2. кола	12	11
„ „ камата сбрисаних честица 3. кола	17	25
„ „ резервног удела 3. кола	50	—
„ „ резервног удела 4. кола	4436	24
„ „ делимка 3. кола	240	—
„ „ делимка 4. кола	7573	90
„ „ засебног фонда од биљега преп. чест.	103	91
„ „ засебног фонда од заостали камата	4130	82
„ „ ситни дохадака	352	11
„ „ биљега	74	10
„ „ улога	615110	—
„ „ преноси камата за год. 1888.	6324	13
„ „ засебног фонда као јамчевина 1 дужника по прима меницама	7689	75
„ „ управине тантијеме	3798	44
„ „ основни трошкови верес. друж.	12	45
„ „ јамчевное вересионе дружине	3490	—
„ „ резервног удела вересионе друж.	355	21
Чиста добит за поделу	13294	59
	798624	73

ПРЕГЛЕД ДОБИТКА И ГУБИТКА.

ИЗЛАЗ	фор.	н.
На конту камате по улозима и то:		
већ исплаћени — ф. 2848.26		
капиталисани — ф. 26081.24	28929	50
„ „ одобрени камата	88	88
„ „ станарине	350	—
„ „ пристојбе по каматама на улог	2694	77
„ „ административни трошкова	436	17
„ „ плате	4460	—
„ „ добровољни прилоса	26	—
„ „ намештаја (за потрошарину)	66	69
„ „ канцелар. прибора (за потрошарину)	121	04
„ „ резервног удела 4. кола	1899	22
„ „ управине тантијеме	3798	44
„ „ приме менице за отпис	799	—
„ „ сола менице за отпис	104	—
„ „ пореза	3747	62
Чиста добит за изравнање	13294	59
	60765	92

УЛАЗ	фор.	н.
На конту камата од страни завода	1615	27
„ „ камата по прима меницама	35183	87
„ „ камата по сола меницама	5967	98
„ „ камата по зајму на непокретности	8726	99
„ „ камата од верес. дружине	1432	24
„ „ камата од предујма на ефекте	1109	83
„ „ камата од предујма на честице	2853	14
„ „ преписне пристојбе	128	—
„ „ прихода од мошаринске земље	226	27
„ „ затезни камати	663	23
„ „ писарине	1662	39
„ „ штампе	252	55
„ „ опомена	14	26
„ „ закашњине по честицама	488	25
„ „ новог рачуна	441	65
	60765	92

За књиговодство:

ПЕТАР КАПАМАЏИЈА, с. р.

књиговођа.

За управу:

СТЕВАН ЈЕФТИЋ, с. р.

председник.

Прегледано са главним и споредним књигама сравњено и у свему сагласно нађено.

Нови Сад, 30. јануара (11. фебруара) 1888.

Надзорници:

ЈОВАН ГЕОРГИЈЕВИЋ, с. р. АРОН ПОПОВИЋ, с. р. ДАНИЛО СЛЕПЧЕВИЋ, с. р.

ОГЛАСИ.

НАТЕЧАЈ.

За попуњење места књиговође код ново устројеног штедног и припомоћног друштва у Новој Пазуви уз плаћу од 600 фор. годишње овим се натечај расписује. Повишење плаће ставља се у изглед ако дотичник друштво задовољи.

Натецатељи имају своје са сведоџбама да су књиговодству као и немачком и српско-хрватском језику и писму вешти, обложене молбенице до 1. марта 1888. управитељству поднети.

Јамчевина је половица годишње плаће а предност имају они који су у новчаном заводу већ служили.

У Новој Пазуви дне 6. фебруара 1888.

3—3 **Управитељство.**

ПАМУЧАРСКА И СРПСКО-ПЛАТНАРСКА ТРГОВИНА

ЈОВАНА Т. ЧАВИЋА

У НОВОМ САДУ

потребује једног спомоћника, треба да зна осим свог српског језика, нешто немачки и мађарски. У сличном послу вичан има првенство. 1—2

МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Н. П. СИМОНОВИЋА

У ИРИГУ (Срем)

потребује два добра спомомоћника, који су добри продавци, а притом српски, немачки и мађарски говоре. 1—3

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

МИЛАНА Д. ПАНДУРОВИЋА

у Шиклошу

потребујем за моју радњу вештог спомоћника, мађарски мора знати. Првенство има онај који и мануфактурну радњу разуме. 2—3

КАКАО

и

ЧОКОЛАДА

VICTOR

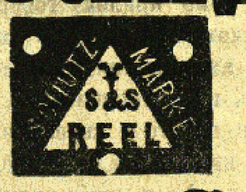

SCHMIDT & SÖHNE

која је на првој бечкој изложби куварске вештине са највећом наградом, са почасном дипломом одликована, може се добити, чиста и права са нашом влашћу регистрираном „шуцмарком" и фирмом, код свих реномираних гг. трговаца и трговаца с деликатесама, у Новом Саду код гг.

Д. Коде и Емериха Дицгена.

— Пошиљке са поштанским поузећем (Nachnahme) у провинцију.

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE,

ц. кр. зем. фабриканти. Фабрика и средишно одправништво у Бечу Wien, IV., Alleegasse Nr. 48. (nächst dem Südbahnhofe.) 96—150

Издавање пашњака под закуп.

Ритска управа енглеско-аустријске банке продаје под закуп свој ритски пашњак код Тителa од 1132 катастрал. јутра путем јавне усмене лицитације, која ће бити **7. (19.)** фебруара пре подне у 10 сати у банчиној писарници у Новом Саду (Хефнерова млинара). — Вадијум је 100 фор. Закупници се радо очекују.

За ритску управу енглеске банке

С. ХАЈ.

2—2

Власник и издавалац Милица Томић рођ. Милетић. Одговорни уредник Јаша Томић. Српска штампарија дра Светозара Милетића.